

3. V nearhivskih institucijah naj zaposlijo oziroma usposobijo delavce za delo z arhivskim gradivom. Za to delo se morajo usposobiti v arhivih.

4. Arhivsko gradivo v vseh javnih ustanovah mora biti dostopno vsem raziskovalcem in popisano po enotnih merilih.

5. Predlaga se ustanovitev interdisciplinarnega strokovnega svetovalnega telesa, ki bo usmerjalo darovalce, kam izročiti gradivo.

6. Pri letnem finančnem ovrednotenju akcij arhiva je smiselno dodati postavko za promocijo.

7. Arhivsko društvo in arhivi si bodo prizadevali za več projektne dela v arhivih. Pri vrednotenju projektov je treba upoštevati vse postavke od programa do izvedbe, vključno z zaščito intelektualne lastnine. Ugotovljeno je bilo, da marketing ni samo denar (nihče od nas ne pričakuje dobička). Pričakuje pa se, da dobimo za projekt, ki je finančno ovrednoten, 100 - odstotna sredstva in ne le 50 - odstotna, kot je v praksi doslej. Pri odobravanju sredstev za projekte je treba upoštevati pričakovano inflacijo in s tem tudi porast drugih stroškov.

8. IO ADS naj ustanovi delovno skupino za ugo-

taavljanje vrste in načina marketinga v arhivih.

9. Komisija za sklepe predlaga še dodaten sklep v zvezi z informatiko v arhivih, in sicer da komisija strokovnjakov za računalništvo, ki so jo imenovali direktorji zavodov, upošteva mnenja razpravljalcev na posvetovanju.

10. Predlagan je bil tudi sklep, da IO v imenu ADS ministrstvu poda apel za izboljšanje plač po kolektivni pogodbi v arhivih (dopolnilo kolektivne pogodbe).

11. Predstavnica SVIZ-a je predlagala, da se v prid izboljšanja našega materialnega položaja priključimo sindikatu. Vključitev naj poteka prek društva, zato da bomo v stroki enotno nastopali v enem sindikatu. Premislili bomo in se pozneje odločili, kateremu sindikatu se bomo pridružili.

12. Predlagana je bila morebitna tema naslednjega zborovanja. Izhajala je iz razprav udeležencev, nanašala pa naj bi se na vrednotenje dela v arhivih, strokovno in finančno. Možen naslov bi bil "Kar nič ne stane, ni nič vredno!"

Metka Gombač

Zborovanje ADS v Bovcu.

Poročilo o delu Arhivskega društva Slovenije

ADS ob zaključku predsedniškega mandata Marijana Gerdeja

Ob koncu dvoletnega mandata predsednika ADS Marijana Gerdeja naj na kratko podam poročilo o delu, ki ga je opravilo društvo v času njegovega predsedovanja. Izpostavim naj predvsem dve poglobljeni nalogi, ki ju je društvo dolžno izpolniti vsako leto.

Kot prvo naj omenim organizacijo 19. posveto-

vanja ADS v Gozdu Martuljku v času od 7. do 9. oktobra 1998, katero je bilo ob pomoči Zgodovinskega arhiva Ljubljana ter požrtvovalne Mije Mravlja izvedeno v letu 1998. Naslednje leto je bilo organizirano od 29. 9. do 1. 10. posvetovanje ADS v Postojni, tokrat pod taktirko Arhiva Republike Slovenije in našega tajnika, Mirana Kafola. Ob zborovanjih sta izšli publikaciji: leta 1998 Arhivi in računalništvo, leta 1999 pa Evidentiranje virov za zgodovino Slovencev v tujini, Novosti v slovenski arhivski zakonodaji, Arhivski informacijski sistem.

Druga pomembna dejavnost društva je izdajanje

publikacij. V letu 1998 sta izšli dve številki Virov: 12. številka avtorja Zdenka Čepiča z naslovom Zamisli o gospodarski ureditvi po drugi svetovni vojni v narodnoosvobodilnem gibanju ter 13. številka avtorja Jurija Perovška Programi političnih strank, organizacij in združenj na Slovenskem v času Kraljevine SHS (1918-1929). V lanskem letu je izšla zajetna publikacija Darka Friša Korespondenca slovenskih katoličanov v ZDA med leti 1882-1924.

Arhivi so do sedaj redno izhajali, čeprav v takšni obliki verjetno zadnjič. V prihodnje se nam obetata dve ločeni, po obsegu tanjši številki, ki, upam, vsebinsko ne bosta zaostajali za prejšnjimi številkami. Obe uredništvi se trudita obdržati visoko strokovno raven, ki je bila zastavljena že v preteklih letih. Pridružujem se mnenju predsednika Marijana Gerdeja, da so vse izdane publikacije v ponos dejavnosti ADS.

ADS je skrbelo tudi za stike z drugimi arhivi. Sodelovalo je na seminarju Blue Shield, obiskalo razstavo Slovenija, alpska dežela na Hrvaškem, obiskali so nas češki arhivisti, sodelovali smo na občnih zborih arhivskih društev sosednjih držav (Italije, Nemčije, Avstrije, Madžarske, Hrvaške), kjer smo izmenjali izkušnje iz naše teorije in prakse.

Za boljše medsebojno poznavanje pa društvo organizira tudi strokovne ekskurzije. V tem mandatu je bila organizirana na žalost le ena. V letu 1998 je ekskurzija v Grčijo zaradi političnih vzrokov na jugu Balkana odpadla. Lani smo od 3. 6. do 5. 6. za tri dni obiskali Toscano. Ob ogledu arhitekturnih in muzejskih krasot smo si v Sieni ogledali tudi državni arhiv (Archivio di Stato), ki hrani ogromno listin o mestu Sieni. Najstarejšo listino krasi letnica 736 in nanjo so resnično ponosni.

Veliko dela je bilo opravljenega, vendar se ni bati, da nam ga bo v naslednjem obdobju zmanjkalo.

Poročilo o delu ADS za obdobje od 15. 3. 2000 do 14. 3. 2001

Leto 2000 je bilo volilno leto za Arhivsko društvo Slovenije. Občni zbor društva je kot ponavadi potekal v čitalnici Arhiva republike Slovenije, ki nas tako že vrsto let potrpežljivo gosti in nam nudi streho nad glavo. Novo mandatno obdobje, trajajoče dve leti, je prevzel Izvršni odbor v sestavi: Metka Bukošek - predsednica, Miran Kafol - tajnik, Mihaela Knez - blagajničarka ter člani Kristina Šamperl Purg - ZAP, Marijan Gerdej - PAM, Žiga Železnik - ZAL, Lilijana Vidrih-Lavrenčič - PANG, Milica Trebše-Štolfa - PAK, Peter Štih - Univerza Ljubljana, Andrej Hozjan - Univerza Maribor, Jože Ciperle ter Marjan Vogrin.

Urednika sta še vedno za Arhive mag. Matevž Košir in za Vire dr. France M. Dolinar. Podpredsednik društva je bil imenovan na prvi seji IO ADS, in sicer Marijan Gerdej iz PAM. V skladu z večino pomanjkljivimi finančnimi sredstvi smo se poskušali obnašati racionalno in smo pripravili le pet sej izvršnega odbora. Nekaj vprašanj smo rešili korespondenčno.

Dela, ki jih je izvršni odbor opravil v tekočem letu:

Izdaja publikacij in revij

1. Izšla je revija Arhivi, in sicer v malo drugačni podobi, kot smo bili navajeni. Revijo smo bili prisiljeni razbiti in jo objaviti v dveh delih. S tem smo ugodili zahtevam, ki nam jih je postavil financer. Tako je prvo izšlo Bibliografsko kazalo revije Arhivi 1978-1997, letnik XXIII, št. 1. Drugi del Arhivov bo izdan v tekočem letu. Podrobnejšo razlago vam je v svojem poročilu zapisal njihov urednik Matevž Košir.

2. Izšla je petnajsta, zelo obsežna številka Virov, ki zajema kar 386 strani, avtorice Darinke Drnovšek. Viri nosijo naslov Zapisniki politbiroja CK KPS/ZKS 1945/1954.

3. Čeprav naslednje besedilo ne sodi v to rubriko, ne morem prek dejstva, da je lani izšla publikacija Pravo, zgodovina, arhivi. Izidu knjige je botroval Arhiv Republike Slovenije, vendar je treba pojasniti, da so zamisel in veliko vložnega dela prispevali člani našega društva, natančneje Skupine za pravosodje, čeprav rojstvu knjige ne botrujejo. Zaradi neresnosti nekaterih avtorjev je delo kar za dolgo časa zastalo in izid knjige je bil sploh vprašljiv. Arhiv Republike Slovenije se je odločil za izdajo knjige, čeprav nepopolno zaradi odsotnosti nekaterih avtorjev, ki niso v roku oddali besedil. Čeprav smo veseli izdaje te knjige, naj neresnim avtorjem izrečemo opomin, ker s svojo nevestnostjo zavirajo delo tistih, ki se potrudijo in bi želeli videti rezultate svojega dela in si to tudi zaslužijo.

Kakor veleva že nekajletna tradicija, nam je tudi tokrat ob 19. zborovanju v Bovcu uspelo izdati zbornik razprav z naslovom Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, Arhivi in marketing, Računalniško popisovanje arhivskega gradiva v praksi, 19. posvetovanje Arhivskega društva Slovenije, Bovec 2000. V omenjenem zborniku je na 136 straneh kar petindvajset referentov objavilo svoje razprave. Zbornik je izšel le nekaj dni pred začetkom zborovanja, čeprav smo napeli vse moči, da bi izšel veliko prej, ker bi to omogočalo razpravo ob predstavitvi referatov. Žal nam zaradi nedoslednosti, lahko rečem že kar malomarnosti nekaterih referentov, to spet ni uspelo, zato izkoriščam priložnost, da na tem mestu prosim vse bodoče sodelujoče, da nam omogočajo mirnejši spavec in nam pošljejo svoje izdelke v določenem roku.

Posvetovanja in zborovanja

19. zborovanje arhivskih delavcev v Bovcu

Zborovanje je v sodelovanju z Arhivskim društvom Slovenije pripravil Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, in sicer v času od 4. do 6. oktobra 2000. Pohvaliti se moramo z zelo dobro udeležbo (prek 130 udeležencev), še bolj pa je pohvalno, da so prišli med nas tudi muzealci in knjižničarji, s katerimi smo preko aktualnih tem, ki smo jih obravnavali, postavili temelje za sodelovanje v prihodnje. Ob ideji, da nas vodi enaka motivacija, kako čim bolj ohraniti našo kulturno dediščino ter jo približati tistemu, ki mu je name-

njena, smo vzpostavili most, ki nas bo, močno upam, povezoval v prihodnjih letih. Omeniti moram veliko odmevnost zborovanja, saj je zbudilo zanimanje za medsebojno sodelovanje kulturnih institucij. Podrobnejši pregled poteka zborovanja je zapisala Metka Gombač v *Zgodovinskem časopisu*, v rubriki *Kongresi, simpoziji, društveno življenje*. Na zborovanju je bilo sprejetih tudi dvanajst sklepov. Od že uresničenih naj omenim le nekaj poglobitvenih. V mislih imam ustanovitev predlaganih komisij oziroma sekcij:

a. Komisija za popis arhivskega gradiva zunaj arhivov

Njeno delo pomeni nadaljevanje že začetega dela, ki so ga arhivi opravili že pred več kot desetimi leti, to je bilo delo za t. i. deseti TOM, ki pa na žalost zaradi znanih političnih razmer ni nikoli izšel. Čeprav smo ugotovili, da so se razmere od takrat močno spremenile in nam že opravljeno delo ne more več veliko koristiti, pa smo našli vzvod za ponovno delo v sodelovanju s predstavniki drugih institucij (muzejev, zavodov za varstvo naravne in kulturne dediščine in knjižnic), ki tudi hranijo arhivsko gradivo. Začrtali smo si smernice, ki nas bodo vodile na poti sodelovanja. Pomembna naloga se nam zdi, da uskladimo popise z njihovim načinom evidentiranja, da jim ne porušimo sistema. Cilji so isti – izdaja *Vodnika* po arhivskem gradivu v nearhivskih institucijah. Ker naj bi šlo za skupen projekt vseh zainteresiranih strani, se nam njegova izvedba zdi realna.

b. Sekcija delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom zunaj arhivov

Sekcija je spet začela delati. Uspešno je delovala že pred desetimi leti, vendar je zaradi znanih političnih in gospodarskih vzrokov delo zamrlo. Na pobudo posameznih arhivov smo jo znova uvrstili v našo dejavnost. Naloga posameznih arhivov v prihodnje bo, da se povežejo z zainteresiranimi delavci v gospodarstvu, v upravi in drugod in pripravijo seminarje in izobraževanja. Predlog arhivov je bil, da sekcija določene stvari poenoti za vse arhive (npr. izobraževanje naj bo enotno za celo Slovenijo, sekcija poskrbi za vse posamezne predavatelje, ki so strokovnjaki na določenem področju).

c. Delovna skupina za ugotavljanje vrste in načina marketinga v arhivih

Delovna skupina orje ledino pri svojem delu. Ob podrobnejši debati, kakšno je področje njenega dela, se je osredotočila na neprofitni marketing, na njegovo vlogo v arhivih, na zmožnost njegovega uveljavljanja in podobno. Možnosti so široke, naloga skupine pa je, da raziše možnosti za uporabo marketinga in poenoti vse arhive pri uporabi le-tega. Čeprav je zveza arhiv-marketing še malo težko sprejemljiva, pa ne dvomim o uspešnosti komisije.

Vse naštetе vsebine so se izoblikovale na prvih

konstitutivnih sejah vseh treh komisij in skupin in vse že delajo.

XIV. mednarodni kongres arhivov v Seville v Španiji je potekal od 21. do 26. septembra. Naslov kongresa je bil *Arhivi novega tisočletja v informacijski družbi*. Udeležilo se ga je okoli 2500 gostov. Delovni dnevi so bili razdeljeni na plenarne seje, ki so potekale dopoldne, popoldanski čas pa je bil namenjen srečanjem in seminarjem. Zaradi "šibke" društvene blagajne na kongresu nismo sodelovali do zadnjega dne. Vendar pa so si na njem pridobivali kongresne izkušnje kar štirje predstavniki arhivskega društva: Metka Bukošek, Bojan Cvelfar, Gorazd Stariha in Daniela Juričič-Čargo.

Posvetovanje v Radencih **Sodobni arhivi v času** od 12. do 14. aprila. Posvetovanja se je udeležil tajnik društva Miran Kafol.

71. nemški arhivski dnevi so potekali med 10. in 13. oktobrom v Nürnbergu. Glavna tema posvetovanja so bili arhivi na začetku tretjega tisočletja – arhivsko delo med pritiski za racionalizacijo in pričakovanji servisiranja. Nemški kolegi so gostili nad tisoč udeležencev iz dvajsetih držav. Poleg predavanj so si udeleženci ogledali tudi mestni in državni arhiv. Arhivsko društvo Slovenije je zastopala Kristina Šamperl-Purg.

Društvo je imelo tudi svojo predstavnico na zborovanju **Congress of the social sciences and humanities na Univerzi v Alberti v Kanadi**. Kongres je potekal od 24. do 31. maja 2000.

Povabljeni smo bili tudi na četrto **Posvetovanje arhivskih delavcev Bosne in Hercegovine**, ki ga je gostilo mesto Olovo. Potekalo je od 18. do 19. januarja 2000. Udeležila sta se ga predstavnika našega društva, in sicer Žare Štrumbli in Gašper Šmid.

d. Aškerčeve nagrade

Velika naloga društva je bila ustanovitev Aškerčeve nagrade. Vsi smo bili enotnega mnenja, da morajo nagrade zaživeti, ker je med nami veliko zaslužnih arhivistov. Vendar se je ustavilo pri pridobivanju sredstev za izplačilo nagrad. S korespondenčno sejo smo spremenili 4. in 5. člen Pravilnika o podeljevanju Aškerčevih nagrad in Aškerčevih priznanj za posebne dosežke v arhivistiki. Spremenili smo določila o višini nagrad. Poenotili smo jih z vrednostjo nagrad, kot jih imajo podobna društva. Ker smo z veliko smole (naj omenim samo menjave ministrov) in nekaj nespretnosti zamudili eno leto, smo prisiljeni akcijo prestaviti na naslednje leto. Predlagana bo v načrtu za leto 2002, vendar ne bomo zamudili nobene priložnosti za pospešitev zadeve.

e. Arhivska strokovna ekskurzija

V letu 2000 smo se spopadli z eksotiko in osvajali Daljni vzhod. Gostilo nas je glavno mesto Kitajske – Peking. Bili smo gostje Glavnega zgodovinskega arhiva Kitajske v Pekingu. Arhiv ima čudovito lego, sodi namreč v sklop Prepovedanega mesta. Zanimivost

arhiva je njegovo jedro, saj vključuje arhivsko gradivo dinastije Ming (1368-1644) in Qing (1644-1912). Gradivo ni opravilo dolge poti; pred 75. leti so ga preselili kar iz bližnje palače. Tako arhiv sedaj skrbi za 14 milijonov arhivskih enot, delo pa obvladuje s pravo vojsko uslužbencev – kar 173 jih je. Seveda smo izkoristili priložnost in si nabrali močne vtise ob množici kulturnih spomenikov, hkrati pa smo z mešanimi občutki dojemali njihov vsakdan.

f. Sindikalna dejavnost

Arhivsko društvo Slovenije se je letos lotilo še ene zadeve, ki tudi ni običajen del njegove dejavnosti. Na zborovanju v Bovcu nas je zadnji dan izzvala predstavica SVIZ Mojca Jenko. Predstavila je slab materialni položaj delavcev v kulturi v primerjavi z drugimi primerljivimi poklici ter nas pozvala, naj se bolj dinamično vključujemo v sindikate. Arhivsko društvo je sprejelo izziv in pozvalo svoje člane, naj se pridružijo sindikalnim vrstam. Čeprav se zavedamo, da je težko vse naše člane vključiti v en sam sindikat, pa je vodstvo društva dalo namig tistim, ki še niso v nobenem sindikatu, da se čim bolj poenotijo in se včlanijo le v en sindikat. Tako lahko bolj množično uresničujemo naše želje.

g. Humanitarna dejavnost

Arhivsko društvo je pripravilo tudi humanitarno akcijo za pomoč ljudem, ki so izgubili svoje domove ob naravni katastrofi v Logu pod Mangrtom. Ker smo prejšnje leto na posvetovanju v Bovcu uživali gostoljubje Bovčanov in njihovega župana, ki nam je s svojo domiselnostjo in pristrčnostjo olepšal srečanje, smo čutili dolžnost, da jim prijaznost skromno povrnemo. Akcija je stekla bliskovito, saj je od začetka do konca preteklo le slabih 48 ur. Zbrali smo 147 tisoč tolarjev in jih izročili županu Siniši Grmovšku. Prispevek je bil skromen, a vodilo nas je načelo: "Kdor hitro da, dvakrat da."

Kakor je razvidno iz zgoraj zapsanega, je delo društva zelo dinamično. Seveda je lahko tako le ob vaši pomoči in z vašim vestnim sodelovanjem. Zato tudi v prihodnjem obdobju pričakujem živahno delo, ki ga boste z nami oblikovali tudi vi.

Metka Bukošek

14. mednarodni kongres arhivov, Sevilla, 21. – 26. september 2000

Na jug Španije smo se namenili po železni cesti, zato smo morali na pot že dva dni pred pričetkom 14. mednarodnega kongresa arhivov. Dobesedno sredi noči smo stopili na vlak Venezia express, polovica odprave v Zidanem Mostu, polovica pa v prestolnici.

V nasprotju s pričakovani nam je dolga pot, popestrena s številnimi prestopanji (Benetke, Genova, Ventimiglia, Portbou, Barcelona, Madrid), pridobivanjem rezervacij ter iskanjem in lovljenjem vlakov, do cilja kar hitro minila. Treba pa je omeniti, da smo bili (pot je namreč trajala kar 44 ur) s približevanjem mestu kongresa vse hitrejši, saj smo iz Ljubljane do Benetk porabili okoli sedem ur in pol, za zadnjo etapo od Madrida do Seville (567 km) pa le dve uri in pol, seveda s pomočjo španskega supervlaka AVE (povprečna hitrost na tej razdalji je bila čez 200 km na uro). Seveda sta pri premagovanju tako dolge poti odločilno vlogo odigrala dobra volja in veselo razpoloženje; obeh res ni manjkalo.

Tako smo v Seville prispeli pozno zvečer, dan pred uradnim pričetkom kongresa. Namestili smo se v prijetnem hotelu** v središču mesta, skromno proslavili srečen prihod ter vidno utrujeni od poti odšli nabirat moči za nemoteno udeležbo na zasedanjih.

Naslednjega dne smo se v ogromno in prečudovito kongresno palačo (Palacio de Congresos y Exposiciones de Sevilla) zunaj mesta odpravili že dopoldne. Po prvotnem programu naj bi bila otvoritev kongresa, ki je z naslovom Arhivi novega tisočletja v informacijski družbi (kar je obetalo zanimive teme), šele zvečer, toda naša intuicija je bila močnejša od neobveščeniosti. Tako smo si lahko v miru "nabrali" nekaj gradiva za zasedanja ter na uvodni slovesnosti s pričetkom ob 12.30 (nekateri tudi čisto od blizu) občudovali španskega kralja Juana Carlosa. To pa je bil za nas tudi ves uradni program prvega dne (slavnostne večerje za direktorje arhivov se seveda nismo udeležili). Prijetno sončno popoldne smo izrabili za spoznavanje kraljevske Seville ter si z užitkom vsaj v grobem ogledali njene največje znamenitosti, peš in s tradicionalnim prevoznim sredstvom.

Naslednji dan smo že ob 9. uri sedeli v ogromni dvorani kongresne palače med približno 2500 udeleženci ter spremljali predstavitve zanimivih ugotovitev naših kolegov z vseh petih celin. Dopoldne je bilo na programu prvo plenarno zasedanje.

Prva glavna referentka na kongresu je bila domačinka Magdalena Canellas Anoz, direktorica tamkajšnjega "Archivo general de Indias". Opozorila nas je na zelo hiter razvoj informacijske tehnologije ter v tem smislu je skušala definirati arhivske elektronske zapise ter vlogo in funkcijo arhivistov pri tem. Seveda ni pozabila niti na vprašanje varovanja in ohranjanja elektronskih zapisov, nakazala pa je tudi nekatere metode za zagotavljanje dostopa do njih.

Na njen referat so se navezovala še štiri besedila. Najprej je Američan Kenneth Thibodeau aktualiziral problematiko varovanja in ohranjanja elektronskih zapisov ter namignil na nujnost rešitve le-te. Verne Harris iz Južnoafriške republike je pripravil primerjalne izsledke o pravnem položaju elektronskega gradiva, Italijanka Claudia Salmini je analizirala nekatere najpomembnejše poglede v razmerju med uporabniki in informacijsko tehnologijo v arhivih. Luciana Duranti iz Kanade pa je govorila o vplivu tehnoloških sprememb na arhivsko teorijo.